

Bestuurlijke Netwerkkarten Crisisbeheersing

Bevoegdheidenschema 5 – Noordzee, scheepvaart, havens

Bevoegdheidenschema 5 Noordzee, zeescheepvaart, havens

Februari 2021

Rampen- en incidentenbestrijding Noordzee & opsporing en redding (*search and rescue*)

Inclusief schadelijke gevolgen kustbevolking, milieu, waterstaatswerken en schade economische belangen en ernstige belemmeringen van de scheepvaart in de territoriale zee

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Informatie			
1a.1a. Melding ongeval, met inbegrip van een eventuele verontreiniging	1a.1a. Kapitein of exploitant aan Kustwachtcentrum (KWC)	1a.1a. Art. 12 Wet voorkoming verontreiniging door schepen, art. 6.9 Waterwet, art. 37 Besluit voorkoming verontreiniging door schepen (Stb. 2006, 693), art. 5 en art. 17 Wet bestrijding maritieme ongevallen (WBMO), art. 6 Scheepvaartreglement territoriale zee (STZ); art. 15 Regeling meldingen en communicatie scheepvaart, art. 18 Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart, art. 8 Marpol verdrag; vgl. Art. 17 Richtlijn 2002/59/EG, betreffende de invoering van een communautair monitoring- en informatiesysteem voor de Zeescheepvaart, Pb. 2002, L 208/10.	1a.1a. De territoriale zee is tot 1 kilometer buiten de kust gemeentelijk en provinciaal ingedeeld gebied. Inzake deze overlap tussen de WBMO en Gemeentewet / Wet veiligheidsregio's is het uitgangspunt dat de WBMO prevaleert (niet formeel geregeld, Kamerstukken II 1987/88, 20 653, nr. 3, p. 9). De Wet bestrijding maritieme ongevallen ware in de 1 kilometerzone als <i>lex specialis</i> te beschouwen ten opzichte van de Gemeentewet en de Wet veiligheidsregio's. Informatieplicht geldt ook buiten de territoriale zee (interventiezone) in zover in redelijkheid kan worden verwacht dat ongeval kan leiden tot aanzienlijke schadelijke gevolgen voor de kust of voor daarmee samenhangende belangen (art. 17 WBMO).

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
			<p>Zie verder art. 2 lid 2 WBMO voor de monding van de Westerschelde</p> <p>Voor het onderscheid tussen zeegebieden (territoriale zee, exclusieve economische zone en volle zee), zie Tekst en Commentaar Openbare orde en veiligheid, 2011, Wet bestrijding ongevallen Noordzee, inl. Aant. Nr. 7, en Kamerstukken II 2002/03, 28 984, nr. 3.</p> <p>Over de Kustwacht, zie Besluit instelling Kustwacht, Stcrt. 2006, 229, en de notitie Kustwacht Nederland, kamerstukken II 2005/06, 30 490, nr. 1.</p> <p>Samenwerkingsovereenkomst Kustwachtcentrum met een plaatselijk bevoegde autoriteit (nautisch beheerder) staat niet in IBP Noordzee en ook niet meer in het Operationeel Plan Search and Rescue.</p>
	1a.1b. Luchtvaartuigen, zie het schema <i>Luchtvaart</i>		
1a.2. Toepassing titel 17.2 Wet milieubeheer: melding aan overheid; informatie verstrekken door degene die een activiteit verricht waardoor milieuschade	1a.2. Aan bevoegd gezag (beheerder oppervlaktewater)	1a.2. Art. 17.10, 17.12 lid 2, 17.13 lid 2, 17.9 lid 2 of lid 3 onder d Wet milieubeheer (Wm).	1a.2. Titel 17.2 is van toepassing op water (zie definitie van milieuschade in art. 17.6 Wm; de zee is niet uitgezonderd in art. 22.1 Wm maar slechts in beperkte mate toegesneden op partijen op dat terrein en alleen van toepassing binnen de Territoriale Zee).

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
of een onmiddellijke dreiging daarvan ontstaat			Titel 17.2 Wm geldt alleen boven een schadedrempel en in bepaalde gevallen, zie het schema <i>Milieu</i> . Zie verder hieronder 2e.7.
1b. Berichten aan de scheepvaart (zeescheepvaart)	1b. KWC Navtex; Koninklijke marine, dienst der hydrografie	1b. Art. 17 Besluit meldingsformaliteiten en gegevensverwerkingen scheepvaart	1b. Dit ligt niet bij het Watermanagementcentrum Nederland, zoals bij binnenvaart het geval is.
1c. Informeren/overleg met betrokken burgemeester, voorzitter veiligheidsregio; informeren commissaris van de Koning	1c. Namens minister van IenW door directeur KWC	1c. Art. 21 Wet bmo	1c. Verplichting geldt alleen bij 'ernstig gevaar'
1d. Melden technische staat schip	1d. Nautisch beheerder (verkeersdienst) binnen TZ of politie aan Inspectie Leefomgeving en Transport	1d. Geen	
1e. Melding aan Onderzoeksraad Voor Veiligheid		1e. Art. 9 Besluit Onderzoeksraad Voor Veiligheid, zie ook art. 353 amvb	
	1e.1. Kapitein en exploitant van het schip en de scheepvaartbegeleidingsdienst (verkeersdienst)		
	1e.2. Minister van Defensie		
1f. Melding aan vlaggenstaat, aan andere staat die gevolgen kan ondervinden	1f. Minister van IenW; lidstaten; Onderzoeksraad Voor Veiligheid	1f. Art. 7 lid 1 en art. 19 lid 2 WMBO, art. 8 Marpol Verdrag, art. 5 International convention on oil pollution	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
<p>en aan de Internationale Maritieme Organisatie (IMO)</p>		<p>preparedness, response and co-operation (OPRC Verdrag), art. III International Convention Relating to Intervention on the High Seas in Cases of Oil Pollution Casualties (Interventieverdrag 1969), Protocol relating to intervention on the high seas in cases of marine pollution by substances other than oil (Interventie protocol 1973), art. 14, 17, 22 bis Richtlijn 2002/59/EG betreffende de invoering van een communautair monitoring- en informatiesysteem voor de zeescheepvaart, Pb. 2002, L 208/10, laatstelijk gewijzigd Pb. 2009, 131/101 en 104; art. 5 Regeling Onderzoeksraad Voor Veiligheid</p>	
<p>2. Maatregelen</p>			
<p>2a. Eigen maatregelen, inclusief een eventuele bergingsovereenkomst</p>		<p>2a. Art. 9 en 15 WBMO, art. 12 lid 4 Wet voorkoming verontreiniging door schepen, art. 8 International safety management code, hoofdstuk 5 Schepenbesluit 2004, art. 4 STZ</p>	
	<p>2a.1. Kapitein en scheepseigenaar</p>		
	<p>2a.2. Eenieder</p>	<p>2a.2. Zorgplicht ex art. 1.1a Wm</p>	<p>2a.2-3. Alleen binnen TZ. Zie ook hierboven, 1a.2</p>
	<p>2a.3. Degene die een activiteit verricht waardoor</p>		

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
	milieuschade in de zin van titel 17.2 Wm of een onmiddellijke dreiging daarvan ontstaat		
2b. Opsporing en redding Noordzee, Waddenzee, IJsselmeergebied (incl. Randmeren), Zuid-Hollandse en Zeeuwse Stromen	2b. Namens minister van IenW door KWC	2b. Regeling inzake de SAR-dienst 1994 (<i>search and rescue</i>); Opplan SAR; art. 98 VN Zeerechtverdrag (UNCLOS), Internationaal verdrag voor de beveiliging van mensenlevens op zee van 1974 (SOLAS), Internationaal Verdrag inzake opsporing en redding op zee (Verdrag van Hamburg/SAR Convention, 1979), art. 25, 37 en annex 12 Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart (ICAO, Chicago, 1944)	2b. SAR valt niet onder de Wet bon Bij toepassing van de Wet veiligheidsregio's (gemeentelijk en provinciaal ingedeeld gebied) is de positie van de directeur KWC die van operationeel leider ex art. 39 lid 3 Wvr
2c. Verkeersmaatregel, zie onder <i>Verkeer</i>			2c. en 2d. De nautisch beheerders zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor de coördinatie van de incidentbestrijding, uitgezonderd waterverontreiniging, in hun gebieden de territoriale zee (aanloopgebieden), ondersteund door KWC. (Voor zover directeur KWC niet zelf nautisch beheerder is: hij is nautisch beheerder voor de territoriale zee buiten de aanloopgebieden.) In geval de minister I&M optreedt in het kader van WMBO of op verzoek van de nautisch beheerder, coördineert de KWC de incidentbestrijding in het aanloopgebied. Zij zijn aangewezen in

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
			de Regeling aanwijzing bevoegde autoriteiten Scheepvaartreglement territoriale zee.
2d. Coördinatie van de afhandeling (aanloopgebieden)	2d. Nautisch beheerder/KWC	2d. Samenwerkingsovereenkomst Kustwachtcentrum met een plaatselijk bevoegde autoriteit (nautisch beheerder)	2d. Deze samenwerkingsovereenkomsten waren opgenomen als bijlage bij eerdere versies van het Operationeel Plan Search And Rescue (OPPLAN SAR). Hoewel de overeenkomsten verouderd zijn, gelden de afspraken als zodanig nog.
2e. Centralisatie			2e. Hoofdstuk 5 paragraaf 5 Waterwet is niet van toepassing op ongevallen die vallen onder de Wet bestrijding maritieme ongevallen, art. 5.28 lid 2 Waterwet
2e.1. Overname coördinatie van de afhandeling	2e.1. Door KWC op verzoek nautisch beheerder aanloopgebied	2e.1. Idem	
2e.2. Aanwijzingen aan kapitein, eigenaar en hulpverleners inzake voorkomen, beperken en ongedaan maken van schadelijke gevolgen (waaronder verplaatsen van schip; tot zinken brengen; vernietigen lading)	2e.2. Namens minister van IenW door voorzitter Regionaal Beheersteam Noordzeerampen RBN (na overleg met hulpverlener, vlaggenstaat c.q. Overeenstemming minister die het mede aangaat, tenzij er dringende omstandigheden zijn) (toezicht uitvoering KWC)	2e.2. Art. 16 lid 2 Wet bmo	
2e.2a. Buiten territoriale zee (interventiezone) in	2e.2a. Idem.	2e.2a. Art. 18 Wet bmo; Interventie protocol 1973	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
zover in redelijkheid kan worden verwacht dat ongeval kan leiden tot aanzienlijke schadelijke gevolgen voor de kust of voor daarmee samenhangende belangen			
2e.3. Maatregelen door minister van IenW zelf, gericht tot schip ter voorkoming, beperking en ongedaan maken schadelijke gevolgen (waaronder overname van het gezag; brengen naar een Nederlandse haven)	2e.3. Idem (uitvoering KWC)	2e.3. Art. 16 lid 1 Wet bmo	
2e.3a. Buiten territoriale zee (interventiezone) in zover in redelijkheid kan worden verwacht dat ongeval kan leiden tot aanzienlijke schadelijke gevolgen voor de kust of voor daarmee samenhangende belangen	2e.3a. Idem.	2e.3a. Art. 18 Wet bmo; Interventie protocol 1973	
2e.4. Doen toelaten in Nederlandse haven van betreffende schip	2e.4. Namens minister van IenW door voorzitter RBN (na overleg met	2e.4. Art. 21 Wet bmo	2e.4. Over optreden buiten de territoriale zee, zie het onder 1f genoemde Interventie verdrag en het Interventie protocol, en

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
(zie ook onder <i>Verkeer</i> 2c)	havenbeheerder)		<p>het verschil tussen art. 3 lid 1 sub a enerzijds en art. 3 lid 1 sub b en sub c Wet bon anderzijds, zie Tekst en Commentaar Openbare orde en veiligheid, 2011, commentaar bij art. 2 en 3 Wet bon</p> <p>2e.4. Zie Incidentbestrijdingsplan Noordzee 2012, paragraaf 6.2)</p> <p>Vergelijk art. 11 lid 6 Richtlijn 95/21/EG, Havenstaat-controle, Pb. 1995, L 157/1, laatstelijk gewijzigd Pb. 2002, L 324/53, art. 11c Wet havenstaatcontrole, art. 20 bis – 20 quater Richtlijn 2002/59/EG betreffende de invoering van een communautair monitoring- en informatiesysteem voor de zeescheepvaart, Pb. 2002, L 208/10, laatstelijk gewijzigd Pb. 2009, 131/101 en 104</p>
2e.5. Bestrijding verontreiniging	2e.5. Rijkswaterstaat dienst Noordzee (onder operationele leiding van de directeur Kustwacht)	2e.5. Art. 3 Instellingsbesluit directoraat-generaal Rijkswaterstaat, art. 5.3 Waterwet	<p>2e.5. Voor maatregelen bij verontreiniging, zie van de Werkgroep olie- en chemicaliënbestrijding de WOCB-catalogus en WOCB-wijzer, te vinden op www.rijkswaterstaat.nl</p> <ul style="list-style-type: none"> > water > natuur en milieu > calamiteiten en het milieu > olie- en chemicaliënbestrijding
2e.6. Opruimen wrak	2e.6. Namens minister van IenW door voorzitter RBN en	2e.6. Art. 13 en 14 Wbmo	2e.6. De Wrakkenwet is in beginsel van toepassing op de territoriale zee, maar

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
	dienst Noordzee (uitvoering dienst Noordzee)		bij uitoefening van bevoegdheden krachtens de Wbmo in het geval van een (dreigende) verontreiniging en/of een dreigende ernstige belemmering van de scheepvaart is de Wrakkenwet niet van toepassing (art. 18 Wbmo)
2e.7. Toepassing titel 17.2 Wet milieubeheer			<p>2e.7. Titel 17.2 Wm geldt alleen bij aanmerkelijk (risico op) negatieve effecten en in bepaalde gevallen, zie het schema <i>Milieu</i></p> <p>Titel 17.2 is van toepassing op water (zie definitie van milieuschade in art. 17.6 Wm). De minister van IenW kan verder optreden op grond van de WBMO. Echter, bij samenloop van titel 17.2 Wm en specifieke calamiteitenregelingen in sectorwetten, zoals de regeling in de Wbmo, kan of alleen titel 17.2 of kunnen beide regelingen worden toegepast (Kamerstukken II 2006/07, 30 920, nr. 3, p. 21-22). Uit art. 17.9 lid 7 blijkt dat titel 17.2 voorrang heeft gezien zal moeten worden of daarmee is voldaan aan alle elementen van titel 17.2 Wet milieubeheer. Dit is nog niet verwerkt in het Incidentbestrijdingsplan Noordzee.</p>
2e.7a. Verplichten maatregelen te treffen of zelf maatregelen	2e.7a. Bevoegd gezag volgens art. 17.9 Wm: hier de waterbeheerder	2e.7a. Art. 17.10 lid 1 onder c en d en lid 2, art. 17.12 lid 4, art. 17.13 lid 5, art. 17.14 lid 3 en 4 Wm	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
treffen of uitvoering daarvan opdragen aan derden			
2e.7b. Vordering tot treffen van maatregelen door bevoegd gezag	2e.7b. Minister van lenW	2e.7b. Art. 17.15 lid 2 Wm	
2e.7c. Verzoek tot treffen van maatregelen	2e.7c. Belanghebbenden en bestuursorganen of overheidsdiensten bedoeld in art. 17.12 lid 3 jo. Art. 17.2 lid 3 Wm	2e.7c. Art. 17.15 lid 1 Wm	
2e.8. Toepassing titel 17.3 Wm: alle maatregelen vanwege gevaar voor mens of milieu door stoffen, preparaten of genetisch gemodificeerde organismen dan wel handelingen daarmee	2e.8. Minister van lenW (in overeenstemming met minister die het mede aangaat)	2e.8. Art. 17.19 Wm	2e.8. Deze bevoegdheid kan relevant zijn voor het treffen van maatregelen voor bijvoorbeeld visserij, zie schema <i>Milieu</i>
2f.1. EU: bijstand	2f.1. Door het Europees Agentschap voor maritieme veiligheid (<i>European Maritime Safety Agency – EMSA</i>) via het <i>European Respons Coordination Centre ERCC</i>	2f.1. Art. 2, onder c, iii Verordening 1406/2002, tot oprichting van een Europees Agentschap voor maritieme veiligheid, Pb. 2002, L 208/1, laatstelijk gewijzigd Pb. 2006, L 394/1	2f.1. Zie wijzigingsvoorstel COM (2010) 0611
2f.2. Internationale bijstand	2f.2. Door (Noordzee)staat/door MRCC	2f.2 art. 3.1.7. Bijlage van Internationaal Verdrag inzake opsporing en	2f.2. In het kader van de Bonn Agreement zijn er principeafspraken gemaakt over

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
		redding op zee, 1997, Hamburg; art. 7 <i>Agreement for cooperation in dealing with pollution of the North Sea by oil and other harmful substances</i> , 183 (Bonn Agreement); art. 7 <i>International Convention on Oil Preparedness, Response and Co-operation</i> , 1990	de operationele samenwerking en commandovoering tussen landen (<i>Recommendation Concerning the Command Structure and Operational Co-operation for Joint Combating Operations</i>)
2g. Internationale afstemming			2g. Er is een operationeel samenwerkingsplan tussen Engeland, Frankrijk en België, aangeduid met "Dover Straits into Rotterdam Roads". Het plan gaat met name over het gemeenschappelijk optreden bij een incident in de vorm zoals beschreven in het Verdrag van Bonn. Het is de bedoeling dat Nederland ook mee gaat doen. Dit is echter formeel nog niet geregeld
2g.1. Eerste SAR-maatregelen	2g.1. Elke SAR-eenheid	2g.1. Art. 4.3 bijlage van Verdrag van Hamburg/SAR Convention, 1979	2g.1. Ook buiten hun gebied als zij als eerste ter plaatse kunnen zijn. SAR-eenheid informeert terstond het desbetreffende reddingscoördinatiecentrum of -subcentrum
2g.2. Afstemming SAR-operaties	2g.2. Staten	2g.2. Art. 3.1.1 bijlage van Verdrag van Hamburg/SAR Convention, 1979	
2g.3. Toelaten buitenlandse SAR-eenheden in territoriale wateren	2g.3. MRCC van kuststaat: MRCC Oostende/Kustwacht Den Helder	2g.3. Art. 3.1.2 bijlage van Verdrag van Hamburg/SAR Convention, 1979	
2g.4. (Aanwijzen) coördinatie	2g.4. MRCC van kuststaat:	2g.4. Art. 3.1.2 bijlage van Verdrag van	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
SAR-operatie in territoriale wateren	MRCC Oostende/Kustwacht Den Helder	Hamburg/SAR Convention, 1979	
2g.5. Operationele commandovoering bij (olie)verontreiniging	2g.5. Supreme On-Scene Commander/Co-ordinator (van bijstandvragende land)	2g.5. Art 7. Bonn Agreement jo. Recommendation Concerning the Command Structure and Operational Co-operation for Joint Combating Operations	2g.5. Zie toelichting 2f.2
3. Kernongeval nucleair schip (=categorie A): in aanvulling op 2: bevel maatregelen te treffen om gevolgen te beperken, ongedaan te maken (waaronder beëindigen verblijf Nederland)			
	3a. ANVS (eventueel op verzoek burgemeester)	3a. Art. 47 Kernenergiewet	
	3b. Voor wat betreft de krijgsmacht: minister van Defensie in overeenstemming met minister van IenW en minister van JenV voor vervoermiddelen krijgsmacht en van bondgenoten (eventueel op verzoek burgemeester)	3b. Art. 48 idem	
4. Bodem- en oeververontreiniging			4. Waterbodem en oever maken deel uit van een oppervlaktewaterlichaam; een oppervlaktewaterlichaam is een waterstaatswerk, zie art. 1.1 lid 1 Waterwet

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
4a. Melding aan beheerder	4a. Degene die handelingen verricht of nalaat en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat door die handelingen of het nalaten daarvan de waterbodem of oever kan worden verontreinigd of aangetast en daarbij kennis neemt van een verontreiniging of aantasting van de waterbodem of oever die door die handelingen wordt veroorzaakt	4a. Art. 6.9 Waterwet	
4b. Maatregelen			
4b.1. Eigen maatregelen	4b.1. Als 4a	4b.1. Art. 6.8 Waterwet	
4b.2. Maatregelen overheid			4b.2. Zie voor de verantwoordelijkheidsverdeling tussen beheerder en het bevoegd gezag krachtens de Wet bodembescherming: art. 5.17, 5.18 Waterwet, art. 63b, 63c Wet bodembescherming
4b.2a. Aanwijzingen/bevelen	4b.2a. Beheerder	4b.2a. Art. 6.9 lid 2, art. 5.15 lid 2 Waterwet jo. Art. 30 lid 2, 3 en 4 Wet bodembescherming	
4b.2b. Maatregelen door overheid zelf	4b.2b. Beheerder	4b.2b. Art. 5.15 lid 1 Waterwet, Samenwerkingsregeling Bestrijding Kustverontreiniging RWS-diensten SBKR	4b.2b. De SBKR is de opvolger van de Coördinatieregeling bestrijding kustverontreiniging Rijkswaterstaat

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
4b.2c. Toepassing algemene bevoegdheden beheerder, zie hierboven 2e			
5. Visserij, maatregelen bij milieu-incident, zie hierboven 2e.8 en schema <i>Milieu</i>			

Rampenbestrijding *offshore* mijnbouwinstallaties, buisleidingen

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Informatie			Buisleidingen <i>offshore</i> die niet vallen onder de Mijnbouwwet, vallen onder het algemene beheersregime van de minister van IenW, Rijkswaterstaat Zie art. 31 en 32 Voorstel voor een Verordening betreffende de veiligheid van offshore-olie en offshore-gas prospectie, exploratie en Productieactiviteiten, COM (2011) 688 def
1a. Melding	1a. Melding aan KWC en aan minister van EZK (voor deze inspecteur-generaal der mijnen)	1a. Art. 3 lid 2, art. 82 lid 2, art. 87 lid 2, art. 88 lid 1, art. 100 lid 3 Mijnbouwbesluit	
1b. Melding aan Onderzoeksraad Voor Veiligheid	1b. Exploitant buisleiding	1b. Art. 9 Besluit Onderzoeksraad Voor Veiligheid	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
2. Maatregelen			
2a. Eigen maatregelen	2a. Exploitant, beheerder buisleiding	2a. Art. 82 lid 1, art. 87 lid 1, art. 100 lid 1 en 2 Mijnbouwbesluit	
2b. Aanwijzingen overheid	2b. Minister van EZK (voor deze inspecteur-generaal der mijnen)	2b. Art. 88 lid 2, art. 90, 91 idem	2b. Ook van toepassing op mijnbouwinstallaties op land. Voor (preventieve) instelling van een veiligheidszone, zie art. 43 Mijnbouwwet

Verkeer

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Verkeersaanwijzingen			
1a. Verkeersaanwijzing algemeen	1a. Nautisch beheerder	1a. Art. 9 Scheepvaart-verkeerswet jo. Besluit verkeersinformatie en verkeersaanwijzingen scheepvaartverkeer, Besluit aanwijzing en opleidingseisen nautisch personeel scheepvaartverkeerswet	1a. Ook buiten de territoriale zee kunnen verkeersmaatregelen worden getroffen, bijvoorbeeld voor uitvoering van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties welke betrekking hebben op de ordening van het scheepvaartverkeer voor de Nederlandse kust buiten de Nederlandse territoriale zee. Zie art. 21 Scheepvaart-verkeerswet en Kamerstukken II 2002/03, 28 984, nr. 3, p. 26-27
1b. Verkeersaanwijzing in verband met terrorisme en milieu	1b. Idem	1b. Art. 3 lid 1 onder d en e Scheepvaartverkeerswet	
1c. Vaarverbod, zie onder			

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
<i>Vervoersmiddelen a</i>			
1d. Aanwijzing aan verkeersbegeleiding rijkswateren	1d. HID Rijkswaterstaat (intern)	1d. Art. 10.22 Algemene wet bestuursrecht	1d-e. Het betreft het geven van aanwijzingen binnen de eigen organisatie
1e. Idem voor zover niet RWS	1e. Voorzitter bestuur waterschap, burgemeester (intern)	1e. Idem	
1f. Verbieden toegang tot gebied (in het algemeen)	1f. Minister van IenW	1f. Art. 6.10 Waterwet	1f. Afgezien van veiligheidszones (zie 1g), hebben deze bepalingen geen betrekking op openbaar verkeer; maatregelen jegens openbaar verkeer moeten worden gebaseerd op de Scheepvaartverkeerswet (Kamerstukken II 2006/07, 30 818, nr. 3, p. 120-121, art. 6.6 w.o.)
1g. Verbieden toegang rondom installatie (veiligheidszone)			
1g.1. Rondom mijnbouwinstallatie, zie hierboven, <i>Rampenbestrijding offshore mijnbouwinstallaties, buisleidingen</i> , toelichting bij 2b			1g.1. Dit is een preventieve maatregel
1g.2. Rondom andere installatie	1g.2. Minister van IenW	1g.2. Art. 60 VN Zeerechtverdrag	
2. Havens: gebruik en verkeer			
2a. Inlichtingen door havenautoriteiten, kapiteins, bestuurders vervoermiddelen te land	2a-c. Minister van IenW (bij uitvoering militaire taak: minister van	2a. Art. 12 jo. 3 Havennoodwet	2a-c. De ministers hebben de rijkshavenmeesters van Amsterdam, Den Helder en Rotterdam, voor de

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
	lenW en minister van Defensie gezamenlijk)		territoriale zee (min aanloopgebieden) de directeur Kustwacht en voor overige havens de HID van RWS, aangewezen als rijksheer. Zij kunnen optreden namens de minister (in mandaat)
2b. Aanwijzingen gebruik havens		2b. Art. 6* jo. 3 idem	
2c. Regelen/beperken/verbieden van toegang tot, verkeer binnen en verlaten havens (zie ook onder <i>Rampen- en incidentenbestrijding Noordzee, 2e.4</i>)	2c. Minister van lenW	2c. Art. 8* jo. 3 idem	
2d. Regelen/beperken/verbieden van toegang tot verkeer binnen en verlaten havens in verband met het niet voldoen aan beveiligingseisen voor schepen	2d. Minister van lenW (mandaat aan burgemeesters van Rotterdam, Moerdijk, Harlingen, Vlissingen, Terneuzen en Borssele), na melding van ILT	2d. Art. 1.2, 1.3, 2.4, 2.5 en 3.3 van voorschrift 9 van hoofdstuk XI-2, Speciale maatregelen ter verbetering van de beveiliging op zee, van bijlage van het Internationaal Verdrag voor de Beveiliging van Mensenlevens op Zee, 1974 (SOLAS-verdrag), art. 8 Verordening (EG) 725/2004, betreffende de verbetering van de beveiliging van schepen en havenfaciliteiten, Pb. 2004, L 129/6, gewijzigd bij Pb. 2009, L 87/109, jo. Art. 2 Havenbeveiligingswet, art. 18 Regeling havenstaatcontrole 201, Mandaatbesluit burgemeesters havengemeenten ter uitvoering verordening (EG) nr. 725/2004 inzake havenbeveiliging, Besluit aanwijzing toezichthouders Havenbeveiligingswet	2d. Onderdeel van handhaving van regels voor beveiliging van schepen, waaronder de controle op internationaal veiligheidscertificaat conform de International Ship and Port Facility Security (ISPS) Code, met dien verstande dat deze maatregelen alleen worden opgelegd wanneer er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat het schip een <u>onmiddellijke</u> bedreiging vormt voor beveiliging of veiligheid van schepen of andere goederen, en er geen andere passende middelen zijn om die dreiging weg te nemen. Deze bevoegdheid geldt alleen voor het havengebied; niet voor de zee

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
3. Afwijking, verruimde toepassing regels Scheepvaartverkeerswet			3. Voor maatregelen inzake Defensie ('uitwendige veiligheid') en de krijgsmacht, zie schema <i>Defensie</i>
3a. Maatregelen in het belang van een ordelijk verloop van het scheepvaartverkeer	3a. Minister van IenW	3a. Art. 37a Scheepvaartverkeerswet*	3a. In afwijking van hetgeen bij of krachtens de Scheepvaartverkeerswet is bepaald, kan de minister de maatregelen treffen die hij nodig acht in het belang van een ordelijk verloop van het scheepvaartverkeer
3b. Geen toepassing van hetgeen krachtens art. 4-13 Scheepvaartverkeerswet voor schepen of andere vaartuigen, welke worden gebruikt voor de overheidsdiensten die in die maatregel zijn aangewezen	3b. Bij AMvB	3b. Art. 38 lid 3 Scheepvaartverkeerswet*	
4. Aanwijzingen aan registerloodsen/corporaties	4. Minister van IenW	4. Art. 52 Loodsenwet*	

Vervoer

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Vervoersovereenkomst	1. Eenieder	1. Algemeen overeenkomstenrecht	1. De Vervoersnoodwet is niet van toepassing op zeescheepvaart; in plaats daarvan geldt de hierna genoemde rijkswetgeving
2. Maatregelen			2. De Rijkswet noodvoorzieningen scheepvaart kent vier groepen bevoegdheden,

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
			opklimmend in de mate van ingrijpendheid (2a-2d) Deze wet is gewijzigd bij de Rijkswet aanpassing rijkswetten aan de oprichting van de nieuwe landen, Stb. 2010, 339, art. 3.1
2a. Beperkende maatregelen: aanwijzingen bestemming reis, aandoen of vermijden havens of wateren, vervoeren goederen en personen	2a-d. Minister van IenW	2a. Art. 4, 5 Rijkswet noodvoorzieningen scheepvaart*	
2b. Vervoerplicht		2b. Art. 6 idem*	2b. Een vervoerplicht is een vordering van een dienst: een 'opgelegd publiekrechtelijk contract'; daarmee kan degene aan wie de plicht wordt opgelegd zich beroepen op overmacht jegens contractpartners
2c. Vordering gebruik (overname exploitatie)		2c. Art. 8 idem*	
2d. Vordering eigendom		2d. Art. 16 idem*	
3. Vaarplicht	3. Minister van IenW	3. Art. 2a Vaarplichtwet*, Rijkswet vaarplicht	3. De Rijkswet vaarplicht is gewijzigd bij de Rijkswet aanpassing rijkswetten aan de oprichting van de nieuwe landen, Stb. 2010, 339, art. 3.2
4. Internationale sancties, zie schema <i>Buitenlandse zaken en vreemdelingen</i>			

Vervoermiddelen

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Vaarverbod			
1a. Vaarverbod			1a. Zie ook onder <i>Verkeer</i> 1b (milieu) Een verkeersmaatregel kan in feite een vaarverbod inhouden voor een schip of voor de scheepvaart in het algemeen
	1a1. Inspectie Leefomgeving en Transport (Arbotoezicht op zeeschepen is overgedragen aan de ILT)	1a1. Art. 7 lid 3, art. 16 Schepenwet, Regeling veiligheid zeeschepen (zie ook hoofdstuk 6 voor buitenlandse schepen), art. 28 Arbeidsomstandighedenwet 1998 (voor Nederlandse schepen), art. 17 Binnenvaartwet (schip, ook een zeeschip, op de binnenwateren), art. 7 Wet havenstaatcontrole, art. 7 Wet buitenlandse schepen	
	1a2. Burgemeester, voorzitter veiligheidsregio	1a2. Art. 175 Gemeentewet, art. 39 Wet veiligheidsregio's	
1b. Tijdelijke toestemming voor korte verplaatsing (waaronder het in een haven laten binnenlopen van een beschadigd schip)			
	1b1. Inspectie Leefomgeving en Transport	1b1. Art. 7 lid 3, art. 16 Schepenwet	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
	1b2. Burgemeester, voorzitter veiligheidsregio	1b2. Art. 175 Gemeentewet, art. 39 Wet veiligheidsregio's	
1c. Vaarverbod in verband met oorlogsgevaar	1c. Minister van IenW	1c. Art. 16 lid 4 Schepenwet	

Handhaving openbare orde (havens) en optreden bij ongeregeldheden (op zee) en Strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Eigen maatregelen kapitein	1. Kapitein	1. Art. 136a jo. 539a-539w Wetboek van Strafvordering	
2. Havens			
2a. Maatregelen door lokaal gezag en door politie ter handhaving openbare orde: politieoptreden/bevelen of noodbevelen die nodig zijn voor de handhaving van de openbare orde; idem geven van voorschriften (noodverordening)	2a. Politie, burgemeester of voorzitter veiligheidsregio	2a. Art. 3 Politiewet 2012, art. 172, 175, 176 Gemeentewet, art. 39 Wet veiligheidsregio's	2a. Een interventie jegens een beheerder vindt plaats door de minister van IenW. De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio zou op grond van zijn noodbevelsbevoegdheid aan een beheerder zo nodig een opdracht kunnen geven; toepassing van het beginsel van subsidiariteit houdt echter in dat hij een verzoek tot interventie doet aan de minister van IenW. De burgemeester of voorzitter veiligheidsregio past dan dus in beginsel zijn bevoegdheden niet toe. Zie verder het schema <i>Openbare orde</i>

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
2b. Verkeersmaatregel, zie onder <i>Verkeer</i>			
2c. Toepassing stelsel bewaken en beveiligen, zie schema <i>Justitie</i>			
2d. Alerteringsniveau terrorismebestrijding in havens en op schepen, zie schema <i>Justitie</i>			
2e. Veiligheidsrisicogebied, zie schema <i>Openbare orde</i>			2e. In het Besluit opsporing terroristische misdrijven is niet een haven aangewezen als veiligheidsrisicogebied. Zie het schema <i>Justitie</i> over het verschil tussen drie soorten veiligheidsrisicogebied
2f. Handhaving beveiligingsvoorschriften	2f. Inspectie Leefomgeving en Transport	2f. Art. 17 Havenbeveiligingswet, bijlage I voorschrift 9 Verordening (EG) 725/2004, betreffende de verbetering van de beveiliging van schepen en havenfaciliteiten, Pb. 2004, L 129/6, gewijzigd bij Pb. 2009, L 87/109 Zie ook 2c.2 onder <i>Verkeer</i>	
2g. Algemene en bijzondere aanwijzingen aan burgemeester, voorzitter veiligheidsregio in verband met uitvoeringstaken			
	2g.1. Minister van IenW	2g.1. Art. 5 Havenbeveiligingswet	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
	2g.2. Minister van JenV	2g.2. Besluit tijdelijke herindeling ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) jo art. 5 Havenbeveiligingswet	2g.2. Zie voorwaarden genoemd in het besluit
3. Binnen 1 kilometerzone			
3a. Verkeersaanwijzing, zie onder <i>Verkeer</i>			
3b. Verbieden toegang (algemeen), zie onder <i>Verkeer</i>			
3c. Veiligheidszone <i>offshore</i> (mijnbouw)installaties, zie onder <i>Verkeer</i>			
3d. Maatregelen door lokaal gezag en door politie ter handhaving van de openbare orde, zie hierboven onder 2a			
3e. Strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde	3e. Politietaak Noordzee: coördinatie minister van JenV, bijgestaan door Permanente Kontaktgroep Handhaving Noordzee (PKHN), voorzitter officier van justitie Noordzeezaken	3e. Art. 10 en 11 Besluit instelling Kustwacht	

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
4. Buiten 1 kilometerzone			4. Op zee is er geen sprake van openbare orde; vandaar de term ongeregeldheden. Er is evenmin gezag met openbare-orde-bevoegdheden. In plaats daarvan kunnen bestaande bevoegdheden van minister van IenW worden toegepast (of minister van EZK inzake <i>offshore</i> mijnbouwinstallaties)
4a. Verkeersaanwijzing, zie onder <i>Verkeer</i>			
4b. Verbieden toegang (algemeen), zie onder <i>Verkeer</i>			
4c. Veiligheidszone <i>offshore</i> (mijnbouw)installaties, zie onder <i>Verkeer</i>			
4d. Strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde			4d. Buiten territoriale zee alleen van toepassing op Nederlandse schepen en mijnbouwinstallaties, behoudens uitzonderingen (zie o.a. 4d1)
4d1. Terrorismebestrijding		4d1. Verdrag tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen gericht tegen de veiligheid van de zeevaart	4d1. Ook buiten de territoriale zee kan opgetreden worden indien: <ul style="list-style-type: none"> - Tegen of aan boord van een schip dat onder de Nederlandse vlag vaart op het tijdstip waarop het strafbare feit wordt gepleegd; - Of door een onderdaan van Nederland gepleegd wordt; - Of als het feit wordt gepleegd door een staatloze die in die in Nederland

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
			<p>zijn gewone verblijfplaats heeft;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Of als tijdens het plegen van het feit een onderdaan van Nederland wordt vastgehouden, bedreigd, verwond of gedood; - Of als het feit wordt gepleegd in een poging Nederland te dwingen tot het verrichten of het zich onthouden van een handeling. <p>(Art. 6 lid 1 en 2 van het verdrag).</p>

Verzekering c.a.

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Garantstelling		1. N.v.t.	1. Zie Rampenplan voor de Noordzee 2009, deel B, 5.3 1a. In IBP Noordzee niet terug te vinden
1a. Noordzee: voor berging in verband met het vrijmaken van de aanlooproute en voor opruiming verontreiniging	1a. Minister van IenW, voor deze Rijkswaterstaat, dienst Noordzee		
1b. Internationale zeevaart	1b. Minister van IenW in overeenstemming met minister van Financiën		
2. Herverzekering Voor de staat met Nederlandse verzekeraars herverzekeringsovereenkomsten aangaan tegen het			

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
gevaar van molest en tegen gewone Transportgevaren, zie schema <i>Financieel verkeer</i>			
3. Afwijken van normale polissen, zie schema <i>Financieel verkeer</i>			

Vordering algemeen

M.u.v. zeeschepen, zie onder *Vervoer*.

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Vordering eigendomsrecht en gebruiksrecht	1. Alle ministers in overeenstemming met minister van EZK	1. Art. 3a*, 5 Vorderingswet	1. Zie verder het schema <i>Schaarste algemeen</i>

Rijksheren

Maatregel	Instantie	Wettelijke basis	Toelichting
1. Aanwijzing en optreden rijksheren, vertegenwoordiging minister in regionaal beleidsteam; uitoefenen van noodbevoegdheden namens de minister		1. Art. 27 Vervoersnoodwet (alleen binnenvaart) en Aanwijzingsbesluit noodwetgeving Infrastructuur en Milieu Art. 22 Havennoodwet en Aanwijzingsbesluit noodwetgeving Verkeer en Waterstaat Art. 10b Distributiewet Art. 16 Prijzennoodwet en Aanwijzingsbesluit economische noodwetgeving (toepassing Vorderingswet)	1. Rijksheren zijn vertegenwoordigers van de minister in de regio. Aanwijzing vindt plaats in de preparatiefase De aanwijzing van rijksheren op grond van de Distributiewet heeft nog niet plaatsgevonden
	1a. Aanwijzing: regering, bij AMvB		
	1b. Optreden: krachtens algemeen mandaat of mandaat voor een bepaald geval door de minister van IenW		

BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba)

Voor de BES-eilanden geldt specifieke wetgeving, zie bevoegdhedenschema *Caribische zee en zeescheepvaart BES*.

*) Inwerkingstelling bij Koninklijk Besluit (bijvoorbeeld op grond van art. 37 Scheepvaartverkeerswet, art. 2 Havennoodwet en art. 3 Vorderingswet), hetzij separaat, hetzij nadat de beperkte of algemene noodtoestand is afgekondigd (Coördinatiewet uitzonderingstoestanden), tenzij urgentie onverwijld inwerkingstelling noodzakelijk maakt (dan: op grond van ongeschreven recht).

De Rijkswet noodvoorzieningen scheepvaart kent - als uitzondering in het geheel van noodwetgeving - een spoedvoorziening in de procedure van inwerkingstelling: het treffen van maatregelen vooruitlopend op een KB (art. 3).

NB 1. Aangezien de Coördinatiewet uitzonderingstoestanden (met aanpassingswetgeving) een nationale wet is, is de rijkswetgeving niet gemoderniseerd in 1997 (bij de algehele modernisering van noodwetgeving). Evenmin is de rijkswetgeving gemoderniseerd in 2005 (inhoudelijke modernisering noodwetgeving venw en EZ). Modernisering vond plaats bij de Rijkswet aanpassing rijkswetten aan de oprichting van de nieuwe landen, Stb. 2010, 339.

NB 2. Zeehavens is een sector die valt onder alertering terrorismebestrijding (atb). De bijlage bij het Besluit van 14 december 2005 houdende tijdelijke herindeling van ministeriële taken in het geval van een terroristische dreiging met een urgent karakter (Stb. 2005, 662) kent een verwijzing naar scheepvaartwetgeving, zoals vermeld in dit schema onder handhaving openbare orde (havens), optreden bij ongeregelheden (op zee) en strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

Colofon

Samenstelling

Merijn ten Dam
Ernst Brainich

Intellectueel eigendom

Provincie Noord-Holland

Vormgeving

Instituut Fysieke Veiligheid (IFV)

Deze uitgave is te downloaden op www.kennisdocumenten.nl

Om de publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@ifv.nl, onder vermelding van 'Bestuurlijke Netwerkkarten'.

5e druk, februari 2021

© Instituut Fysieke Veiligheid / Provincie Noord-Holland

Alle rechten voorbehouden. Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan, mits deze uitgave als bron wordt vermeld. Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade, die zou kunnen voortvloeien uit enige fout of onzorgvuldigheid, die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Instituut Fysieke Veiligheid

Postbus 7010

6801 HA Arnhem

T 026 355 24 00

www.ifv.nl

info@ifv.nl

Instituut Fysieke Veiligheid

Iedere dag werken zo'n 300 professionals bij het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) aan de kwaliteit en de organisatie van crisisbeheersing en brandweezorg in ons land. Zij dragen eraan bij dat hulpverleners en bestuurders hun werk op een professionele en veilige manier kunnen doen. Het IFV is het publiek kennisinstituut dat veiligheidsregio's, Rijksoverheid en crisispartners onderling verbindt en versterkt met onderzoek, onderwijs, ondersteuning en informatie. Want met elkaar staan we voor de veiligheid van iedere burger in Nederland.

Instituut Fysieke Veiligheid
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
026 355 24 00
www.ifv.nl

